

Munkahelyek építésze 1.
11. Előadás

Ipar+építészet-társadalom

Környezetvédelem
Újrahasznosítás, rekonstrukció

Környezetterhelés (a technológia oldaláról)

A termék előállítása = a természet átalakítása különféle technológiákkal

Eközben különféle káros anyagok és hulladékok keletkeznek, melyek koncentráltan kerülnek vissza a természetbe, annak évmilliók óta kialakult egyensúlyát veszélyeztetik, megbontják

Légneműek (gázok, ~füstök)

Folyadékok, melléktermékek

Szilárd anyagok (meddő, hulladékok, káros anyagok)

Energia kérdése: természeti > természettől független > **természeti**

Egészségkárosító hatások (mérgezések, „távoli” biológiai hatások, rezgések és zajok, hőterhelés, „kopások”)

Mi a teendő?

Hiszen nem, vagy csak korlátozottan mondhatunk le civilizációnk eredményeiről

Olyan technológiák alkalmazása, melyek ezeket a hatásokat minimalizálják, kiküszöbölik.

>az elavult technológiák megszüntetése, **kevésbé környezetterhelő (?) technológiák alkalmazása**

>védőberendezések, eszközök, tisztító technológiák alkalmazása

>áttelepítés, védőépület, -zóna

Hogyan:

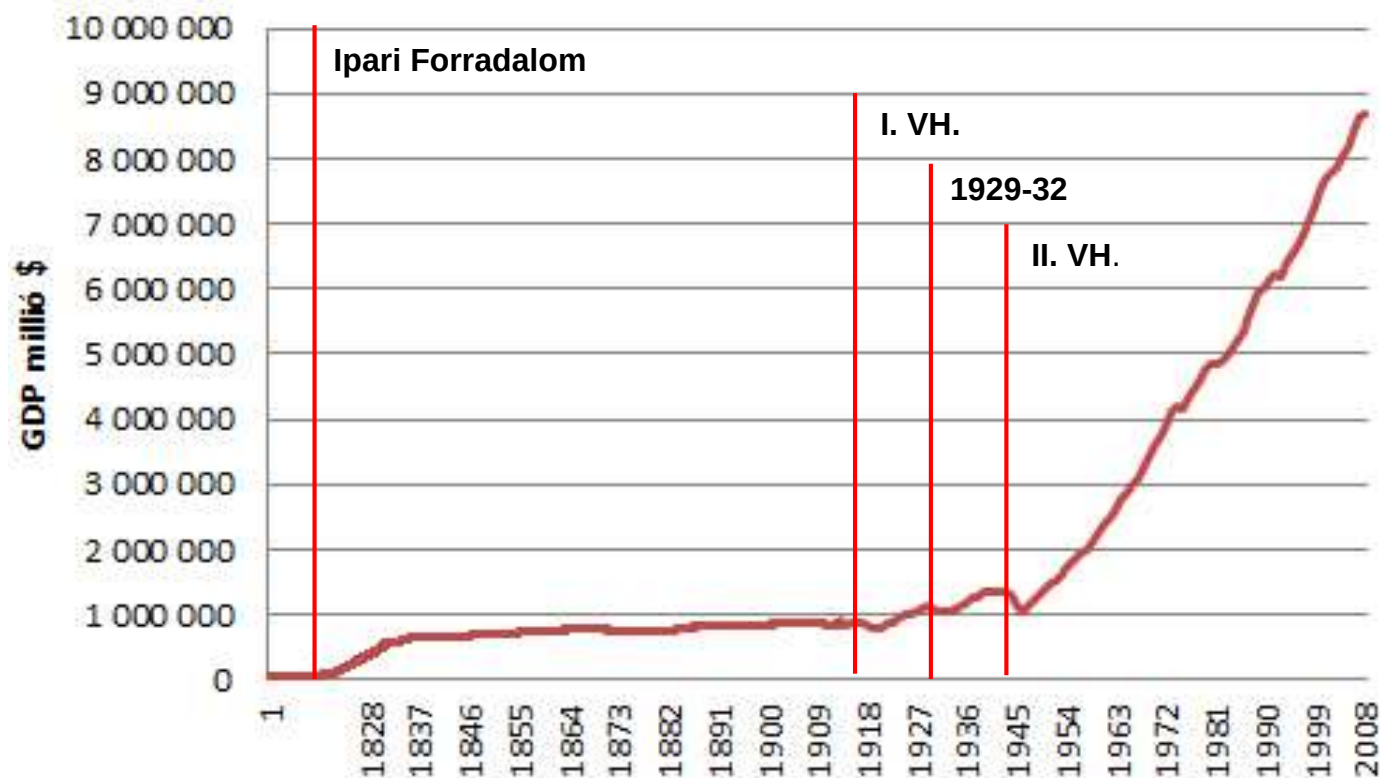
Speciális technológia, szakértők.

Technológiai váltás >

Technológiai váltás

1800-as évek, az Ipari Forradalom kezdetétől a fejlett nyugat, majd a teljes világgazdaság **fejlődése** válságok, háborús megrázkódtatások ellenére szinte **töretlen**.

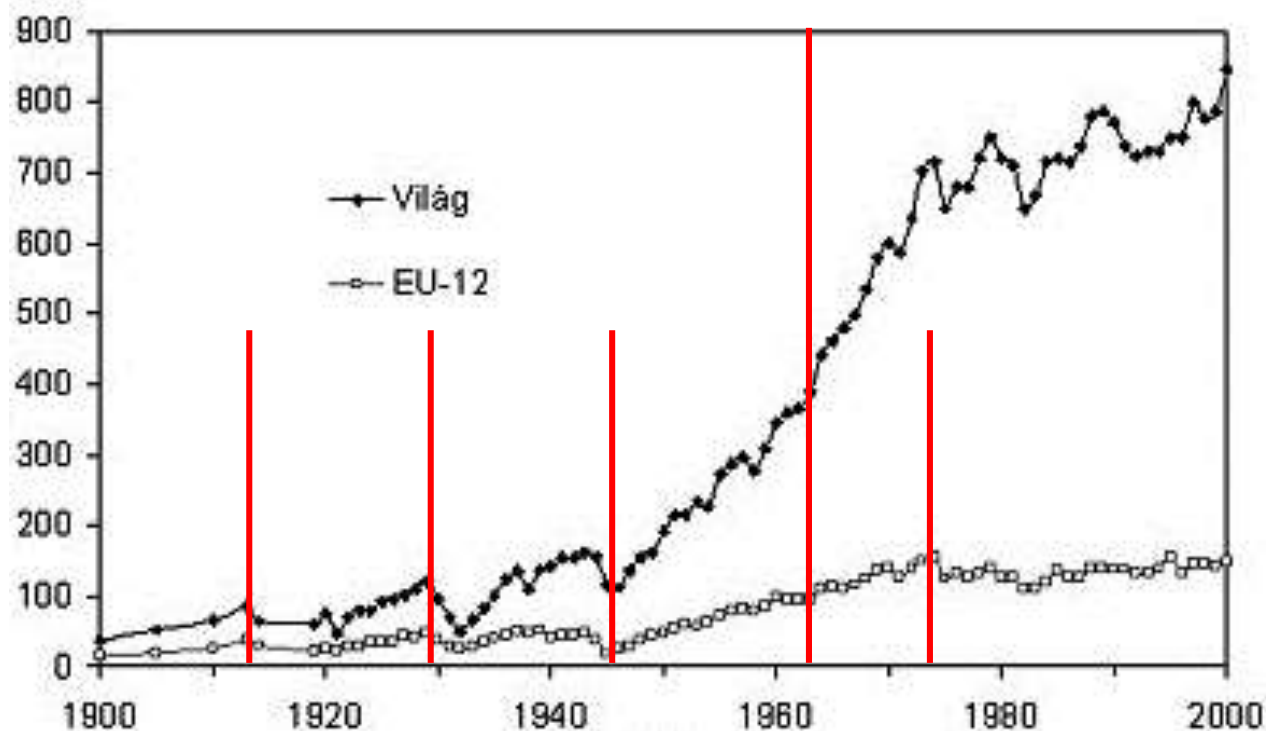
A fejlett országokban a fogyasztói társadalom széles horizontjának felépülése a 60-as évekre lezajlik.

30 Európai állam összesített GDP-je

Historical Statistics of the World Economy: 1-2008., (Copyright Angus Maddison)

A 70-as évektől változások kezdődnek

1. Felzárkózó országok által biztosított olcsóbb lehetőségek versenye
2. I. Olajválság (1973): az energiaárak rohamos emelkedése
3. Kimerülő nyersanyagforrások (távoli beszállítás)
4. Növekvő környezetvédelmi terhek (szigorúbb szabályok)
5. Termelési költségek folyamatos növekedése (részben a bővülő szociális juttatások miatt is)
6. A Hidegháború vége (1985-1989), KGST megszűnte

Következmények

> **gazdasági területen** > veszteséges termelés csökkentése, leállítása: > **vállalatbezárások**

- > a fenntartás nélküli infrastruktúra kizsigerelése
- > eszkalálódó folyamatok (dominóhatás)
- > fekete, szürke gazdaság
- > zavaros ingatlanügyek

> **szociális területen** > munkanélküliség > elszegényedés, reményt vesztettség > bűnözés
> elszlömösödő lakóhelyek, cserélődő lakosság

> ROZSDAÖVEZETEK KIALAKULÁSA

**ROMLÁS, ÖNMÉRGEZÉS, PUSZTULÁS, DEPRESSZIÓ
ÓRIÁSI KÁROK ÉS TÁRSADALMI VESZTESÉGEK KELETKEZNEK**

Az un. kelet európai, volt szocialista országokban (a torzított gazdasági környezetből –KGST- az éles versenyt tartalmazó piacgazdaságba való átlépés miatt) különösen súlyos jelenségek

Miskolc, Diósgyőri Acélművek 1977

Miskolc, Diósgyőri Acélművek 2015 április 10.

Változás 1.

A 80-as évektől számos helyen változás mutatkozik: a politikusok, a gazdaság szereplői felismerik a rozsdaovezetekben rejlő **LEHETŐSÉGEKET**

1. Térbeli potenciál	> kedvező városszerkezeti helyzet
(a beékelődöttség adottsága)
> megfelelő, alkudható befektetői nagyságrend,
> „Hívóprojektek” lehetősége, gazdag térbeliség
2. Materiális potenciál	> felhasználható épületek és szerkezetek
> felhasználható építőanyagok
> nagy kapacitású infrastruktúra
(közművek, közlekedés, lakások, szolgáltatások, intézmények)
3. Szellemi potenciál	> identitás, szakértelem, kulturális örökség őrzése kulturáltság
4. Politikai lehetőségek	> munkahelyteremtés, rend, zöldterület, vállalkozások helye stb.
5. Gazdasági lehetőségek	> fejlődés, öngerjesztő folyamatok, idegenforgalom

Változás 2.

AKADÁLYOK, VESZÉLYEK

1.Költségek	> kifejlett, krónikus problémahalmaz> pontosan nehezen tervezhető költségek> szennyezettség, környezetvédelmi gondok> bontási költségek> műszaki akadályok
2. Tulajdonosi akadályok	> szétaprózódott kezelhetetlen tulajdonstruktúra> folyamatban lévő perek, eljárások> felhalmozott adósságok
3. Nagyságrendek	> nagy területek, összetett problémák óriási költségek
4. Befektetői anomáliák	> kapzsiság, költségnövelő hibás döntések
5. Társadalmi veszélyek	> konszenzus hiánya, hibás koncepció
6. Politikai veszélyek	> költségnövelő tétlenség, marakodás

1. Elsődlegesen társadalmi-gazdasági célok érdekében végrehajtott fejlesztések

Gigaprojektek	(főleg kikötők) évtizedes időtartamú, emberek, munkahelyek tízezrei, vegyes tartalom, vegyes építészeti kép
Nagyprojektek	(akár a gigaprojekt egy-egy eleme) karakteresebb
Kisebb fejlesztések	Háztömb, gyártelep méretrend
Egyedi épület rehabilitációk	homogén, inhomogén, loftjelenségek, romkocsmák (ideiglenes hasznosítás)

2. Közösségi, várospolitikai célú, nagy léptékű fejlesztések, rehabilitációk

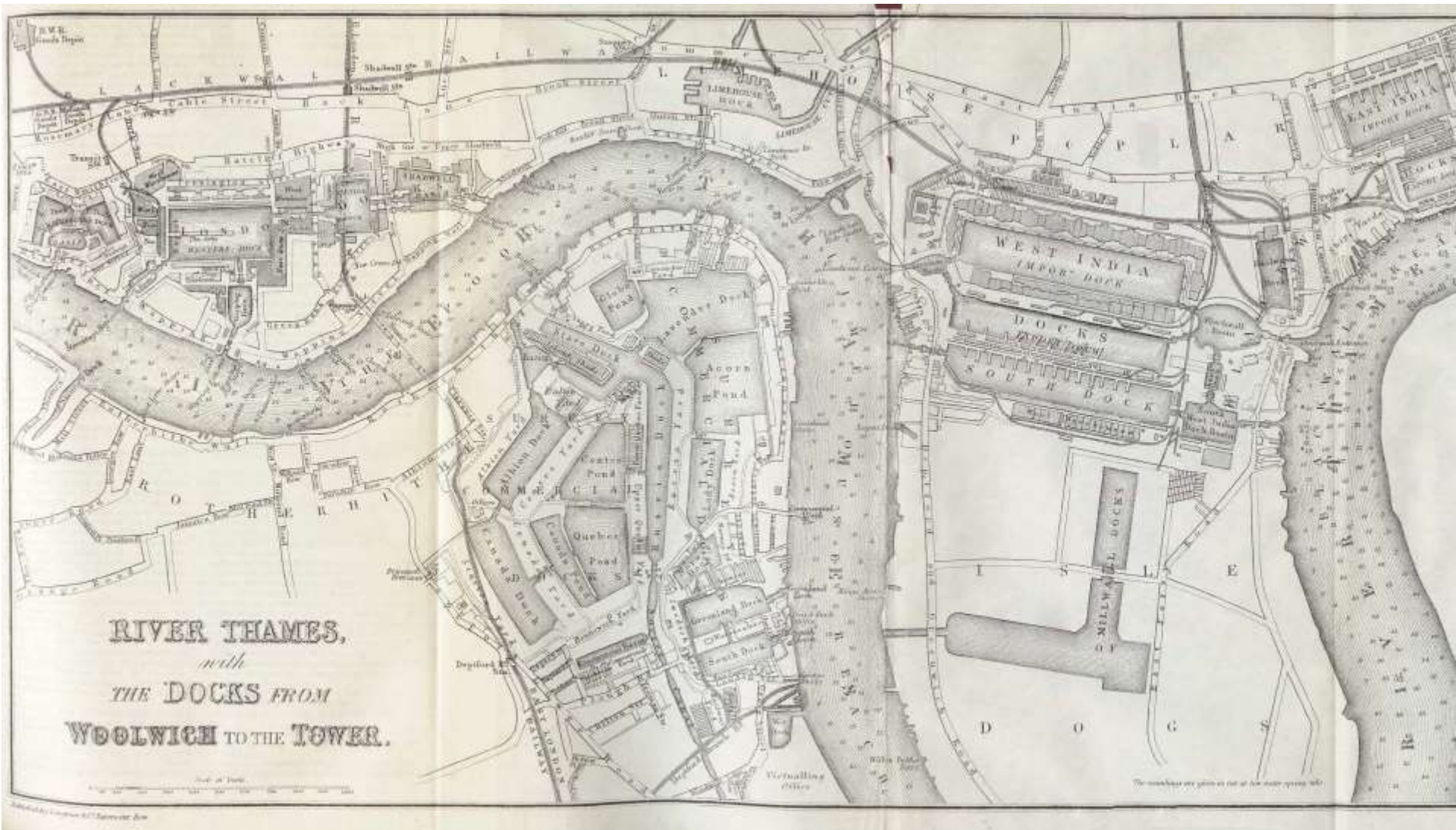
Kifejezetten kulturális, kultúrtörténeti célok, nagyléptékű együttesek

Egyedi projektek kifejezetten kulturális céllal

Zöldterület, sport és szabadidős célok

A két cél keveréke, mely kulturális és szabadidős, zöldterület-növelési célokat is tartalmaz

3. Kisebb csoport érdekében végrehajtott, közösségi, kulturális (esetenként gazdasági) fejlesztések

Gigaprojekt: London, Docklands térképe 1882. 1966-ra szinte megszűnt minden raktározási, hajózási, szállítási tevékenység
Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Gigaprojekt: London, Docklands 1960-as évek légifotó

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Gigaprojekt: Docklands, London UK, 1990-től minden lebontva, óriási mennyiségű iroda, üzlet, lakás, kiterjedt infrastruktúra.

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Gigaprojekt: Clyde Waterfront, Glasgow, UK John Brown's Hajógyár, Singer Varrógépgyár
Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Gigaprojekt: Clyde Waterfront, Glasgow, UK

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Gigaprojekt: Hafencity, Hamburg, D

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Gigaprojekt: Hafencity, Hamburg, D, Elbphilharmonie 2017.01. 17. J. Herzogh & P. de Meuron
Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Nagyprojekt: Gasometer, Bécs, A

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Nagyprojekt: Kabelwerk, Bécs, A

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Nagyprojekt: Bicocca, Miláno, I

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Kisebb fejlesztések: Novartis Campus, Basel, CH
Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Kisebb fejlesztések: Graphisoft Park, Budapest, H

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Kisebb (olykor egyedi) fejlesztések: Sun Palace, Budapest, H (építész: *Reimholz Péter*)
Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Kisebb (olykor egyedi) fejlesztések: Riverloft, Budapest, H (1914 (*Neuschloss Kornél, építész: Tima Zoltán*)

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Kisebb (olykor egyedi) fejlesztések: Arzenál Üzletközpont, Budapest, H
(A Fegyver és Gázkészülék Gyár (1913-15, Zielinszky Szilárd irodájából kivált Guth Árpád és Gergely Jenő),
Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

FRANCESCO L.

FIAT Lingotto , Torino, (Olaszország), 1920, Giacomo Mattè Trucco 1869-1934

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Kisebb (olykor egyedi) fejlesztések: FIAT Lingotto Torino, I (1916-23 Giovanni Matté Trucco, Renzo Piano 1983-2002)

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Kisebb (olykor egyedi) fejlesztések: FIAT Lingotto Torino, I (1916-23 Giovanni Matté Trucco, Renzo Piano 1983-2002)

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

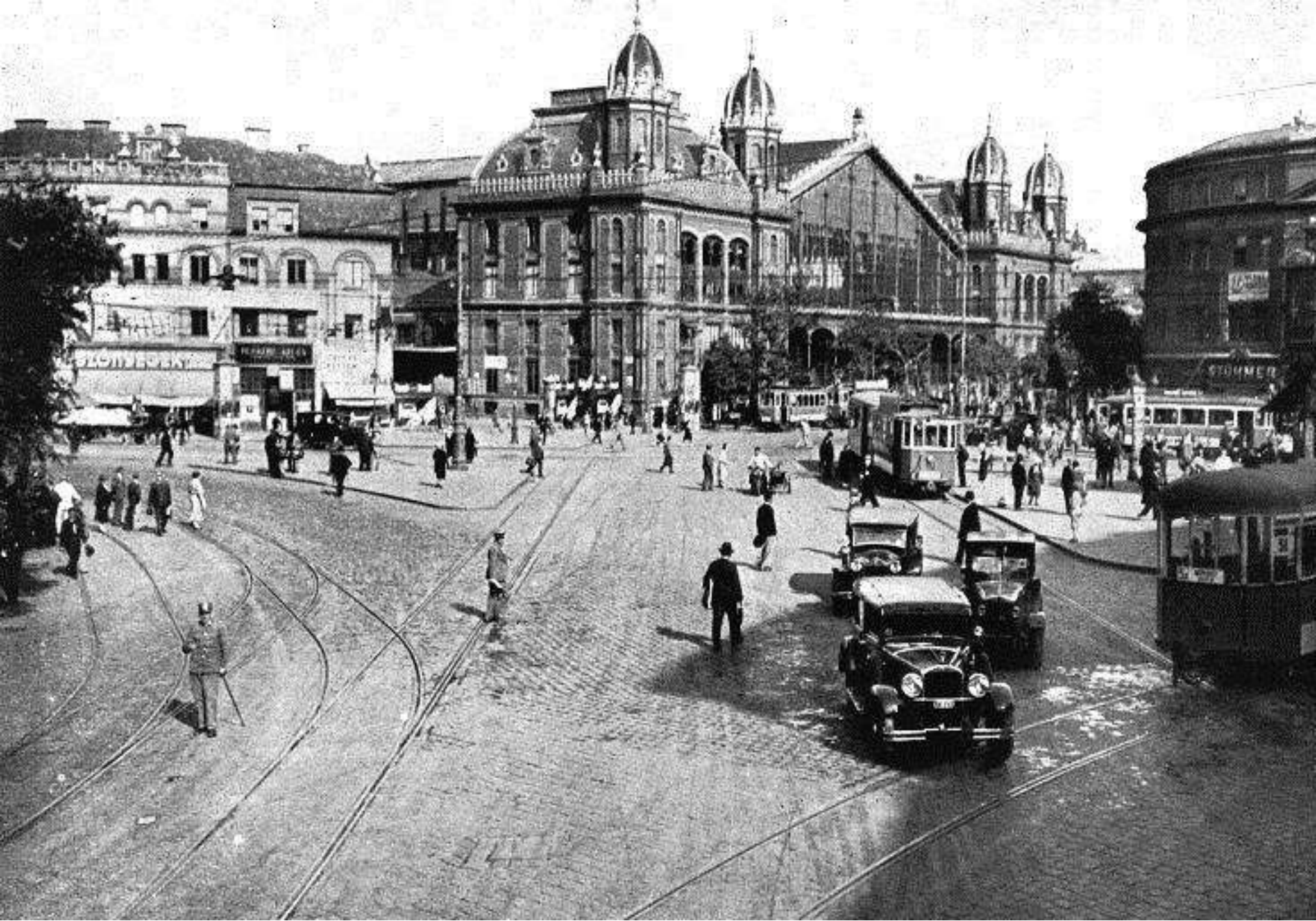
Kisebb (olykor egyedi) fejlesztések: MOM PARK, Budapest, H Magyar Optikai Művek, A központi épület bontása

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Kisebb (olykor egyedi) fejlesztések : MOM Park Budapest, H, *(Puhl Antal, Noll Tamás építészek)*

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Kisebb (olykor egyedi) fejlesztések : Westend: Budapest H, Berlińi tér 1930 körül: Westend Udvar, Nyugati Pályaudvar,

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Építettervezés Tanszék

Kisebb (olykor egyedi) fejlesztések : Westend City Center, Budapest H, (Finta és Társai Építészek)

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Kisebb (olykor egyedi) fejlesztések: Kormányzati Negyed Tervpályázat Budapest, 2002, (*Janesch Péter, Kengo Kuma és társaik*)
Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Közösségi (kulturális) célú fejlesztés TATE Modern, London, UK:
(Bankside Power Station, Giles Gilbert Scott, 1947-1963- Jacques Herzog és Pierre de Meuron, 2000)

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Közösségi (kulturális) célú fejlesztés TATE Modern, London, UK:
(Bankside Power Station, Giles Gilbert Scott, 1947-1963- Jacques Herzog és Pierre de Meuron, 2000)

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Camera 1

Friday, 19 April, 2013 - 12:15:00

Közösségi (kulturális) célú fejlesztés TATE Modern, London, UK:

(Bankside Power Station, Giles Gilbert Scott, 1947-1963- Jacques Herzog és Pierre de Meuron, 2000, 2011-2016)

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Közösségi (kulturális) célú fejlesztés TATE Modern, London, UK:

(Bankside Power Station, Giles Gilbert Scott, 1947-1963- Jacques Herzog és Pierre de Meuron, 2000, 2011-2016)

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Közösségi (kulturális) célú fejlesztés TATE Modern, London, UK:

(Bankside Power Station, Giles Gilbert Scott, 1947-1963- Jacques Herzog és Pierre de Meuron, 2000, 2011-2016)

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

© D-Luftbild.de

Közösségi célú fejlesztés: Essen-Zollverein Tematikus Park, 1996-2000, (Rem Koolhaas, OMA)

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Közösségi célú fejlesztés: Essen-Zollverein Tematikus Park 1847-1986-2006 (Schupp és Kremmer, Rem Koolhaas építészek)

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Közösségi célú fejlesztés: Essen-Zollverein Tematikus Park, Szénmosó épület, ma múzeum
1847-1986-2006, (Schupp és Kremmer, Rem Koolhaas építészek)

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Közösségi célú fejlesztés: Essen-Zollverein Tematikus Park, Iskolaépület 2006 (SANAA)

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Közösségi célú fejlesztés: Duisburg-Nord Tájpark Duisburg, D, 1901-1999 (Peter Latz tájépítész)

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Közösségi célú fejlesztés: Duisburg-Nord Tájpark Duisburg, D, 1901-1999 (Peter Latz tájépítész)

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Közösségi célú fejlesztés: Duisburg-Nord Tájpark Duisburg, D, 1901-1999 (*Peter Latz tájépítész*)

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Közösségi célú fejlesztés Ganz Villamossági Művek Gyártelepe Budapest II

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Közösségi célú fejlesztés: Millenáris Park, 2002 (*Benczúr László, Wéber József, Takács Ákos, Bozsó Annamária építészek*)

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Nagyvásártelep Budapest IX. (1932, Münnich Aladár építész, Obrist Vilmos statikus)

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Nagyvásártelep Budapest IX. (1932, Münnich Aladár építész, Obrist Vilmos statikus) (247 m x 42 m x 17m)

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Kelenföldi Erőmű vezérlőterme, (1927-32, Birbauer (Borbíró) Virgil építész)

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Südköllsche Stattpostille

11. Jahrgang Nr. 11/2003 Mittwoch 29 Februar

Das Wahrzeichen Kölns versinkt in Schutt und Asche

Kölner Dom erfolgreich gesprengt
von D.R. Dark

Seit gestern hat sich das Stadtbild der Dommetropole grundlegend verändert. Die beiden 157 Meter hohen Türme und das mächtige Kirchenschiff des Kölner Domes wurden gesprengt. Tausende von Zuschauern verfolgten den Einsturz der gotischen Kathedrale. Bereits im 13. Jahrhundert wurde der Grundstein zum Bau des Kölner Domes gelegt, der aber erst im 19. Jahrhundert vollendet wurde und seither das Zentrum der Domstadt bildete. "Alles hat wie am Schnürchen geklappt" meinte Sprengmeister Paul Bruch stolz. Das war Maßarbeit! Über 500 Bohrungen hatten er und seine Mannen von der Platt AG in den letzten Tage angebracht und mit insgesamt 2,5 Kilogramm Ammonium-Gelit gefüllt, mit dessen Zündung er um Punkt 11.11 ein weiteres Kapitel der jahrhundertealten Geschichte des Katholizismus beendete. Zahlreiche Proteste der Kölner Bevölkerung waren ungehört verhallt. Eine bekannte Kölner Mundartgruppe hatte sogar ein eigenes Protestlied geschrieben ("Mer losse d'r Dom in Kölle").

Aber es gab auch andere Stimmen: "Dieser Schandfleck muß endlich weg. Schauen Sie sich nur diese dreckige, schwarze Fassade an. Und dann wird hier alles von den Tauben zugeschissen, die im Dom nisten."

Die nachlassende Zahl der Kirchgänger machte das Gebäude überflüssig, so, daß die immensen Kosten für dessen Erhalt nicht mehr tragbar waren.

Gespräche mit einem Investor, der im Innern des riesigen Kirchenschiffes eine Multimedia-Discothek mit Eislaufbahn errichten wollte, waren schließlich gescheitert. Stadtkämmerer Münz freut sich natürlich über den Geldsegen, den der Verkauf des Domgrundstücks an die Investorengruppe Ab & Zock gebracht hat - es handelt sich immerhin um ein Filetstück im Herzen der Metropole.

Ipari épület, ipari termék = kultúrtörténet

nem csak érdekes, szép,
különleges tárgyi emlék, hely
hanem technológiák, eljárások
szemléletek, értékek tárháza

munkások és mérnökök élete

Szervezeti formában:

„Ipar-régészet”

Angliában a 30-as években induló mozgalom az Ipari Forradalom eltűnő emlékeinek megóvására lendületet kap a 60-as években

Euston Station London emblemikus korai pályaudvarának bejárata és belső tere

Szervezeti formában:

„Ipar-régészet”

Angliában a 30-as években induló mozgalom az Ipari Forradalom eltűnő emlékeinek megóvására lendületet kap a 60-as években

TICCIH

The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage (Ironbridge, 1973)

Nyizsnyij Tagil Karta 2003

=Velencei Karta (1964), mely a műemlékvédelem alapelveit rögzíti ugyanígy a NY.T. K az ipari örökség megőrzésének elveit írja le:

Értelmezése szerint az ipari örökség a kulturális örökség szerves része, és azokból az ipari emlékekből áll, amelyeknek történeti, műszaki, társadalmi, építészeti vagy tudományos értéke van.

www.ticcih.org

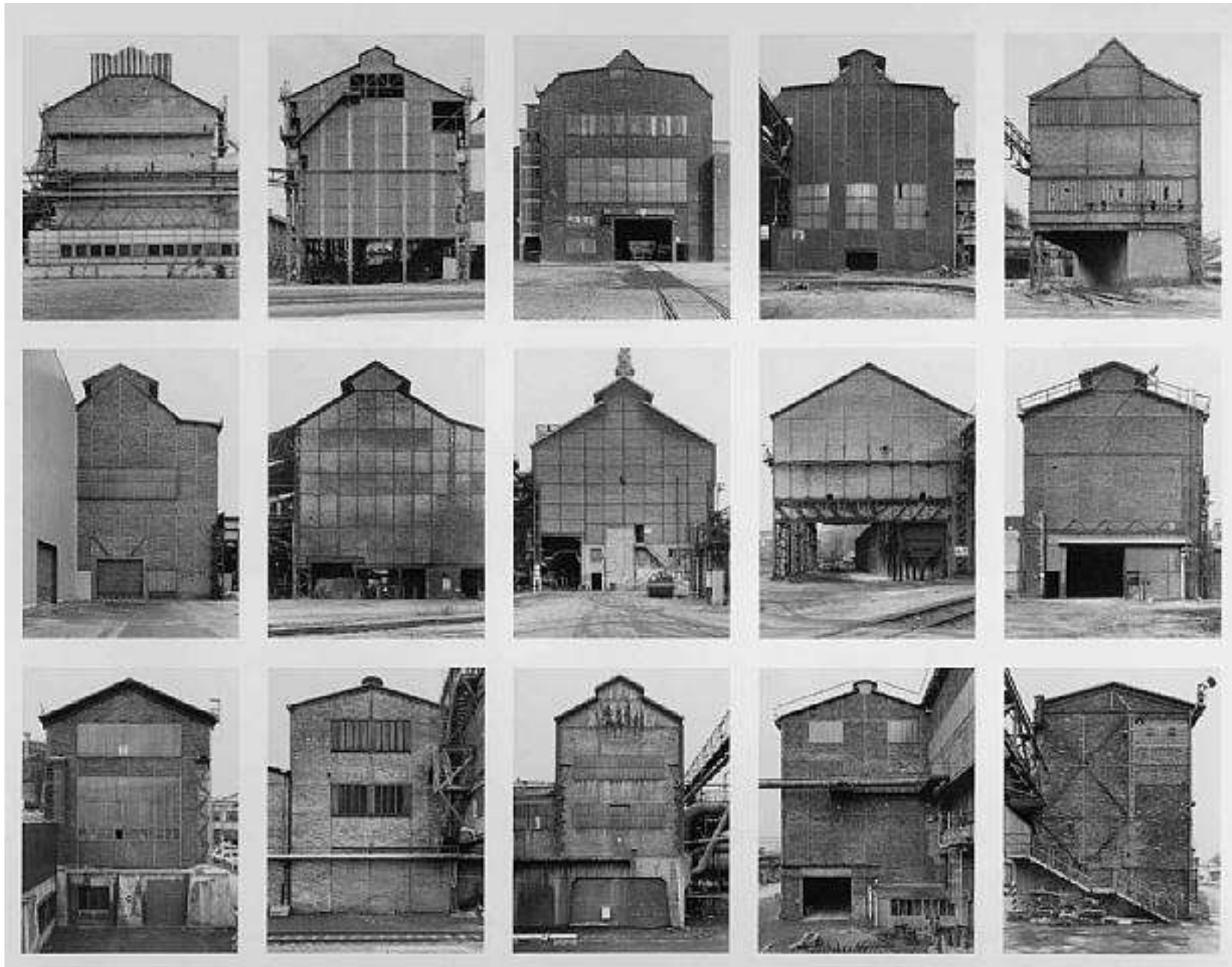
Magán (közösségi) rombolás, pusztítás Diósgyőri Erőmű kazánház Miskolc-Diósgyőr (fotó: 2012. december)

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

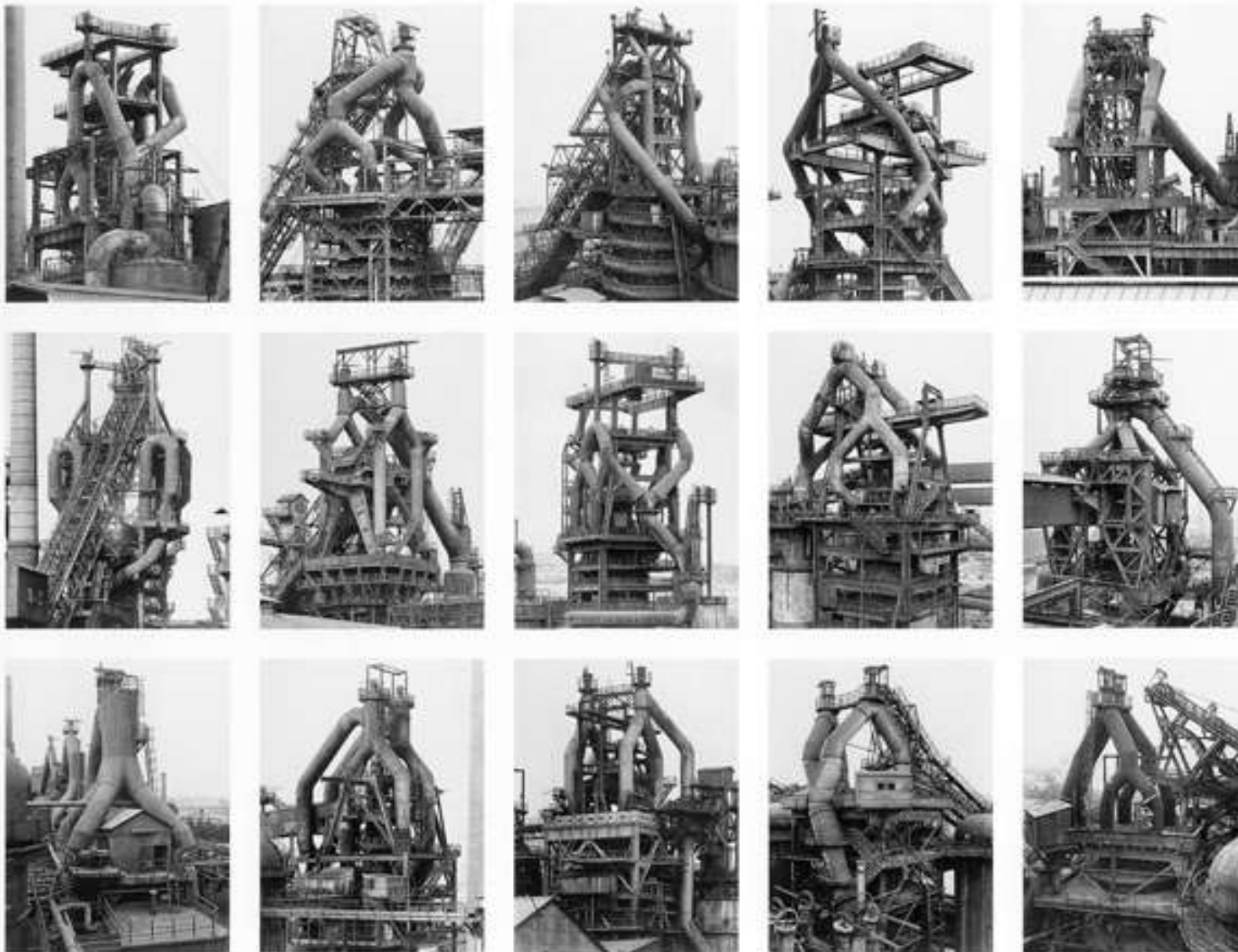
Közösségi fenntartás Abbey Pump Station, Leicester, UK. 1897 (fotó: 2008. június)

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Bernd és Hilda Becher felvételei

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Bernd és Hilda Becher felvétele

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Bernd és Hilda Becher felvétele

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

Bernd és Hilda Becher

Dobai János DLA, egyetemi docens, tanszékvezető, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

